

Список використаних джерел:

1. Бараняк В.М. Проблеми підготовки судових експертів у вищих навчальних закладах України. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2014. № 801. С. 229–233.
2. Криміналістика: підручник / В.В. Пясковський, Ю.М. Чорноус, А.В. Іщенко та ін. Київ, 2015. 704 с.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. №4651-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/4651>. (Дата звернення 01.11.2019 р.).
4. Мировська А.В. Проблеми правового регулювання використання спеціальних знань у розслідуванні фальшивомонетництва. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. № 24. 2012. С. 313–319.
5. Мировська А.В. Концептуальні положення використання спеціальних знань при розслідуванні фальшивомонетництва. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. № 2. 2014. С.15–19.

Жигadlo Марія Петрівна,

здобувач вищої освіти ступеня бакалавр
навчально-наукового інституту № 2 Національної
академії внутрішніх справ

Мировська Анна Всеволодівна,

професор кафедри криміналістики та судової
медичини Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук, доцент

ЗАСТОСУВАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ПРОФАЙЛІНГУ – ЯК МЕТОДУ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ

На сучасному етапі розвитку українського суспільства гостро постає проблема здійснення ефективної протидії злочинності. Нейтралізація цього явища була і залишається одним із пріоритетних напрямів роботи правоохоронних органів та передбачає застосування у процесі розкриття та розслідування злочинів прогресивних технологій, новітніх технічних засобів та високотехнологічних продуктів.

В свою чергу, перераховані інноваційні фактори певним чином детермінують злочинність, тобто обумовлюють взаємозалежність якісних та кількісних змін у зовнішній та внутрішній структурі злочинності від процесів впровадження сучасних методів та методик спрямованих на боротьбу з нею.

Такі негативні тенденції створюють об'єктивні умови до використання не тільки класичних методів криміналістики щодо виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень, а і до впровадження прийомів, запозичених з інших сфер діяльності та адаптованих для потреб подолання злочинності.

Одним із таких нових напрямків є криміналістичний профайлінг. Профайлінг (англ. profile – профіль) – це комплекс психологічних методів і методик оцінювання та прогнозування поведінки людини на підставі аналізу найбільш інформативних ознак, характеристик зовнішності, невербальної та вербальної поведінки. Джерелами сучасної парадигми профайлінгу слугують дослідження вчених криміналістів, кримінологів, психологів, фахівців із галузі судової медицини та психіатрії [2].

Доведено, що характер особи безпосередньо пов'язаний із формуванням індивідуального стилю поведінки, який зовні проявляється у звичній для цієї особи формі активності. Іншими словами, між внутрішніми психофізіологічними реакціями і зовнішніми поведінковими проявами існує пряма закономірність.

Враховуючи таку закономірність, зміст криміналістичного профайлінга (криміналістичного профілювання особи) можна визначити, як процес використання сукупності психологічних та криміналістичних методів для оцінки і прогнозування поведінки людини на підставі аналізу її найбільш інформативних індивідуальних ознак зовнішності, вербальної та невербальної поведінки, а також характеристики окремих слідів-відображень її дій.

Однією з важливих особливостей використання технологій профайлінга є складання психологічного портрету розшукуваної невстановленої особи, яка вчинила кримінальне правопорушення. В основу такого психо-криміналістичного профілю, будуть покладені результати досліджень у сфері поведінкових моделей злочинців, які вчиняли аналогічні злочини.

Значний внесок у розвиток методології профайлінгу вніс Д. Бруссель. Він вважав, що за доказами з місця злочину можна діагностувати психічні відхилення злочинця і пов'язані з ними особливості поведінки. Багаторічний досвід роботи в психіатричній клініці дозволив йому скласти абсолютно точний профіль злочинця, відомого як «Божевільний терорист», який підірвав близько 37 бомб в Нью-Йорку. Крім того, методологічними засадами профайлінгу слугували результати досліджень таких вчених як П. Екман, В.А. Лабунська, Б. де Пауло, О. Фрай, В. Фрізен, М. Цукерман, К. Шерер, на підставі вивчення яких можливо структурувати процес профайлінга за наступним алгоритмом: сприйняття зовнішнього вигляду і поведінки об'єкта спостереження; формування уявлень про психологічні особливості і психічний стан об'єкта спостереження; формулювання припущень про причини і наслідки поведінки та вироблення стратегії власної поведінки.

Правоохоронні органи зарубіжних країн використовують технологію профайлінгу у двох аспектах: під час пошуку та затримання злочинців, які вчиняють злочини насильницького характеру, а також для попередження вчинення злочинів [3].

Найбільш широко профайлінговий підхід до розслідування злочинів використовується Федеральним бюро розслідувань (FBI) у

США, де існує особливий підрозділ – відділ з вивчення поведінки. Одним із напрямків діяльності цього підрозділу є консультування з питань пошуку злочинців і складання їх криміналістичних профілів.

Також проблемами профайлінгу займається Академія поведінкового профайлінгу (Academy of Behavioral Profiling), яка об'єднує профайлерів, що проводять приватні розслідування, і має розвинену мережу представництв у країнах Європи. Одним з основних напрямів діяльності даної організації є навчання профайлінгу.

Таким чином, криміналістичний профайлінг (криміналістичне профілювання) – сукупність спеціальних знань, основу яких складають психологічні методи та методики аналізу та прогнозування поведінки особи, що дозволяють на підставі вивчення слідової картини на місці події скласти психологічний профіль злочинця з метою його розшуку. Якісно складений криміналістичний профіль ймовірного злочинця значно звузить коло підозрюваних осіб, оскільки буде містити інформацію про тип особистості, стать, вік, соціально-демографічні ознаки, професійні навички, уподобання, кримінальний досвід, тощо. Тому, можна дійти висновку, що володіючи даними про особистісні та поведінкові особливості злочинця, спосіб його життя і способах реагування в різних ситуаціях, профайлер може змоделювати ситуацію, в якій ймовірність виявлення і затримання злочинця буде максимально високою.

Список використаних джерел:

1. Александров Д.О., Кондратьев Я.Ю. Психологічне забезпечення оперативно-службової діяльності працівників міліції. Психологічне забезпечення переговорної діяльності: навч.-метод. посіб. Част. 3-я, Київ, 2003. 124 с.
2. Давидова О.В. Проблема профайлінгу в переговорах з особами, які захопили заручників. Юридична психологія 2017. № 1(20). URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/urpr> 2017 1 12.
3. Дідковська-Бідюк М.В. Профайлінг як метод профілактики протиправних дій. Юридична психологія 2017. № 2 (21). URL: <https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&url=http://elar.nCu>.

Забродська Людмила Анатоліївна,

здобувач ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю
«Право» навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАЛУЧЕННЯ ЕКСПЕРТА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

4 жовтня 2019 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення окремих положень кримінального процесуального законодавства», який торкнувся і нормативно-правового забезпечення судово-експертної діяльності.